

Sulkavan kunnan lausunto Etelä-Savon pelastustoimen palvelutason muutoksesta:

Etelä-Savon hyvinvointialueen turvallisuuslautakunta pyytää lausuntoa pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta ennen sen hyväksymistä 30.10.2024 mennessä.

Muutokset voimassa olevaan palvelutasopäätökseen on merkitty punaisella liitteenä olevassa asiakirjassa:

- kohta 4.1.1. s. 59
- kohta 4.1.6, s. 73-74
- kohta 4.2.2.3. s. 84, 86 taulukko

Pelastustoimen valtakunnallisissa tavoitteissa vuosille 2023-2026 todetaan mm. seuraavaa:

-pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti

-pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa

-pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti

-pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.

Pelastustoimen säästötavoitteena on 11 htv:n vähentäminen pelastustoimen alueella.

Tämä säästötavoite vaarantaisi Puumalan, Sulkavan ja Punkaharjun monitoimiyksiköiden toiminnan. Lisäksi onnettomuuksien ennaltaehkäisyä koskee 2 htv:n vähennys.

Aluevaltuuston 7.10.2024 pöytäkirjan mukaan pelastustoimen henkilöstövähennyksiä koskevat päätökset hyväksyttiin, mutta samalla hyväksyttiin myös lisäys, jonka mukaan aluehallitukselle ja aluevaltuustolle annetaan kokonaisselvitys muutosten kytkennästä ensihoitopalveluihin. Mikäli esimerkiksi maaseutualueiden ensihoitopalvelut heikkenevät oleellisesti pidättää valtuusto oikeuden tehdä uuden päätöksen talousarviokokouksessaan.

Etelä-Savon hyvinvointialueen turvallisuuslautakunnan kokouksen 23.9.2024 (§ 14)

päätöksestä ei käy ilmi, että mitä vaikutuksia talouden tasapainottamistoimenpiteillä ja sopeuttamisilla on alueen asukkaiden sekä ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen.

Palvelutasoesityksessä käy ilmi ainoastaan tehdyt esitykset, mutta vaikutusten arviointia ei ole tehty.

Sulkavan kunta tuo huolensa esille tulevaisuudessa pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta koko hyvinvointialueen alueella. Hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluu olennaisena osana nopea, ammattitaitoinen ja suorituskykyinen apu

hätätilanteissa. Pelastustoimen tavoitteena on tuottaa kiireelliset pelastustoiminnan palvelut lähipalveluna. Lähipalvelun avulla voidaan varmistaa onnettomuustilanteissa tarvittava suorituskyky ja toimintavalmiusaika. Sulkavan palolaitos valmistui v. 2019, joten kunnassa on tarjolla uudet, hyvät ja terveelliset tilat henkilöstölle.

Kalusto ja henkilöstö on sijoitettava hyvinvointialueella riskiperusteisesti, jotta resurssit sijaitsevat siellä missä niille on tarvetta. Pelastustoimessa palvelut tulee olla lähipalveluja ja huolena on pelastustoimen toimintavalmiusaikojen kasvaminen. Huomioitavaa on, että Lohilahden vpk hoitaa Sulkavan alueiden lisäksi Puumalan Lieviskän ja Savonlinnan saaristoalueita.

Päätoiminen, sopimuspalokuntien henkilöstövoimavarojen mitoitus perustuu uhka- ja riskiarvion. Henkilöstövoimavarat ovat kokonaisuudessaan sillä tasolla, että pelastustoiminnan odotetaan toteutuvan viivytyksettä ja tehokkaasti ja toimintavalmiustavoitteiden täyttyvän. Pelastustoimen riskianalyyssissa on arvioitu Etelä-Savon maakunnan alueen riskien ja häiriötilanteiden vaikutusta kokonaisuutena pelastustoimen suorituskyvylle asetettaviin tavoitteisiin. Lisäksi pelastustoimen henkilöstö laati paloasemakohtaiset riskikortit, joissa he toivat esille riskejä toiminta-alueillaan.

Palvelutasoluonnoksessa on Sulkavan riskeinä nostettu erityisesti aurinkosähköpuisto, avovankila, vesistöriskit. Riskejä nostaa lisäksi teollisuus, vapaa-ajan asukkaiden runsas määrä vakituisten asukkaiden määrään verrattuna, satamat ja huviveneliikenne, puun uitto, kesätapahtumat, Sulkavan suursoudut, pyöräreitit ja retkeily.

Etelä-Savon maakunnassa on laajoja vesistö- ja saaristoalueita sekä runsaasti kausiväestöä, jolla on vaikutusta pelastustoimen palveluihin. On myös huomioitava, että Etelä-Savon hyvinvointialue saa valtiolta laskennallista rahoitusta, jossa otetaan huomioon useita kriteerejä, joita painotetaan rahoituslaissa määritellyillä osuuksilla. Näihin kuuluvat mm. saaristoisuus ja lisäksi pelastustoimen rahoitukseen vaikuttavat alueelliset riskitekijät. Saaristolisan tarkoitus on kompensoida sekä kunnissa että hyvinvointialueella toimijoille saaristoisuudesta aiheutuvaa haittaa. Perusteltua on, että saaristoisuuden rahoitusosuutta kohdennetaan hyvinvointialueella saaristokuntien ja saaristo-osakuntien turvallisuuden ja toimintavalmiuden mahdollistamiseen.

Saaristokuntia ja kunnan saaristo-osia määrittäessä on perusteena pidettävä saariston vakinaisen väestön määrää ja sen osuutta kunnan väestöstä sekä liikenneoloja ja peruspalvelujen saannin vaikeutta. Huomioitavaa on, että Sulkavan kunnan ikärakenne on vanhusväestöistä, mikä lisää osaltaan palveluiden tarvetta. Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (19 §) määrittelee saaristoisuuden seuraavasti: Saaristoisuuden perusteella määräytyvät hyvinvointialueen laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla hyvinvointialueen saaristossa asuvien asukkaiden määrä saaristoisuuden perushinnalla. Saaristossa asuvilla asukkailla tarkoitetaan hyvinvointialueen niitä asukkaita, jotka asuvat saariston kehityksen edistämistä annetun lain (494/1981) 9 §:ssä tarkoitetun saaristokunnan saaristossa.

Moniammatillisten yksiköiden asema

Palvelutasopäätöksessä linjataan pelastuslaitoksen pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön mitoituksesta ja varallaolojen toteuttamisesta paloasemittain.

Palvelutasopäätöksestä ollaan poistamassa asiakirjan perusteella seuraavanlainen maininta: ”Puumalassa, Sulkavalla ja Punkaharjulla toimii moniammatilliset yksiköt 24 / 7-periaatteella. Tämä järjestely ei ole aukoton. Näillä paloasemilla pelastusryhmät muodostuvat pääsääntöisesti sopimuspalokuntaan osallistuvasta henkilöstöstä.”

Epäselväksi jää, millainen vaikutus kirjauksella on moniammatillisten yksikköjen toimintoihin ja millainen vaikutus aluevaltuuston säästöpäätöksellä on monitoimiyksiköiden toimintoihin. Palvelutasopäätöksen sivulla 86 ei esitetä muutoksia varallaolon mitoitukseen. Moniammatillisten yksikköjen toimintamahdollisuuksia ei saa vaarantaa ja kohdan poistaminen tulee kumota asiakirjasta. Kirjaus on myös vahvasti ristiriidassa pelastustoimen esittämän (s. 65) kehittämistavoitteen kanssa, minkä mukaan ”Tulevalla palvelutasopäätöskaudella yhteistyötä suunnataan erityisesti alueellisessa riskiarviossa esille nousseisiin painotuksiin: harva-alueella asuvien ikäihmisten, tuetusti kotona asuvien ja alueen kausiväestön turvallisuuden parantamiseen sekä harva-alueiden turvallisuuden, kyläturvallisuuden ja saaristolaisturvallisuuden kehittämiseen.”

Sulkavan kuntakeskuksesta on Savonlinnan eli lähimpään Eloisan pelastustoimen yksikköön 40 kilometrin matka ja saaristoisimmista osista noin 70 km huonoja teitä pitkin. Sulkavan kunta vaatii asianmukaisia vaikutusarvioita pelastustoimen säästötoimenpiteiden vaikutuksesta siihen, että pelastuslaitos pystyy hoitamaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet viivytyksettä ja tehokkaasti ja että ensihoito saavuttaa avun tarvitsijat kaikkialla kunnan alueella.

Pelastustoimen henkilöstöresurssit

Sulkavan kunta tuo myös huolensa esille sopeuttamistoimissa erityisesti henkilötyövuosiin kohdistuvat vähennykset. Pelastustoimella on kunnan käsityksen mukaan ollut aikaisemmin vaikeuksia saada riittävästi rekrytoitua osaavaa henkilöstöä ja mikäli nyt henkilöstöä vähennetään, on huolena, että ammattitaitoinen henkilöstö hakeutuu muualle töihin. Pelastustoimessa tulee olla riittävästi koulutettua henkilökuntaa turvaamaan palvelutuotanto kaikissa olosuhteissa.

Huolena on, että pelastustoimen merkittävillä sopeuttamistoimilla vaarannetaan myös pelastustoimen kehittämistyö ja pelastuslaitoksen tulee myös olla aktiivisesti mukana kuntien varautumisen tukemisessa, kokonaisvarautumisen kehittämisessä ja vastata pelastustoimen alueen kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisesta.